

MEMO

Aan	College van B&W
Van	5.1.2e
Afdeling	CS / Nieuwkomers
CC	
Datum	11 april 2025
Onderwerp	(Dag en) nachtopvang Hanzeplaza

1. Inleiding

Sinds het najaar van 2023 wordt in de regio gebruik gemaakt van een zogenoemde nachtopvangcarroussel, waarbij op wisselende locaties tijdelijke opvang in tenten wordt geboden. Doel hiervan is het ontlasten van de locatie in Ter Apel en het voorkomen van buitenslapers. Deze tijdelijke voorziening loopt door tot 15 juli 2025. Het COA is momenteel op zoek naar een structureler alternatief voor deze vorm van opvang.

In dit kader heeft het COA onze gemeente benaderd met het verzoek in gesprek te gaan over een alternatieve inzet van het pand Hanzeplaza, als vervanging van de huidige tentencarroussel. Dit verzoek is in de rondvraag van het college gedeeld door de portefeuillehouder. Voorliggend memo beschrijft de uitkomsten van het eerste gesprek hierover, de afwegingen die wij daarbij maken, en het voorstel dat hieruit voortvloeit.

2. Verzoek vanuit COA

In het overleg heeft het COA aangegeven de voorkeur te geven aan een locatie waar zowel dag- als nachtopvang kan worden gerealiseerd voor maximaal 200 asielzoekers, ter ontlasting van de opvanglocatie in Ter Apel. Deze voorkeur hangt mede samen met de uitspraak van de rechter in de gemeente Westerwolde, waarin het COA een dwangsom is opgelegd indien het aantal van 2.000 personen in Ter Apel wordt overschreden.

Indien onze gemeente niet in staat of bereid is om zowel dag- als nachtopvang te realiseren, dan is het COA bereid Hanzeplaza in te zetten als locatie voor uitsluitend nachtopvang, ter vervanging van de huidige tentencarroussel. De tentvoorzieningen worden als weinig humaan, kostbaar (circa € 4,5 miljoen op jaarbasis) en operationeel belastend beschouwd. 5.1.2b

5.1.2b

Vanuit het ministerie van J&V is een eerste aanbod gedaan voor een vaste vergoeding van 5.1.2b Daarbij is aangegeven dat de gemeente ruimte heeft om met een tegenvoorstel te komen, mits dit ook in het belang is van het COA ten behoeve van hun interne besluitvorming. Afgesproken is dat het verzoek wordt voorgelegd aan het college, waarna terugkoppeling volgt.

3. Afweging van het verzoek van het COA

De inzet van onze gemeente ten aanzien van asielopvang is vastgelegd in het *Werkplan Nieuwkomers*, en vindt plaats binnen de kaders van de Spreidingswet en de regionale afspraken. Onze gemeente levert reeds een substantiële bijdrage aan de opvang van asielzoekers door onderdak te bieden aan circa 960 personen, waaronder alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's).

In het werkplan, vastgesteld door uw college in maart 2025 en gedeeld met de raad, is tevens vastgelegd dat onze gemeente bereid is bij te dragen aan crisishulpverlening in het geval dat de opvangcapaciteit in Ter Apel (wederom) wordt overschreden.

“Daarnaast ziet onze gemeente voor zichzelf een rol weggelegd in geval van crisisopvang. Mocht de situatie in Ter Apel opnieuw escaleren en er extra nachtopvang nodig zijn, dan zijn wij bereid hieraan bij te dragen.”

Onderstaande afwegingen schetsen de voor- en nadelen van de twee varianten:

Variant 1: Dag- én nachtopvang

Voordelen:

- Grotere bijdrage aan de ontlasting van Ter Apel.

Nadelen:

- Zwaardere belasting van de gemeentelijke organisatie.
- Risico dat dagopvang zich ontwikkelt tot volwaardige noodopvang.
- Zwaardere belasting van de omgeving Hanzeplaza, wanneer opvang ook binnen kantoortijden plaatsvindt.
- Verwachting dat bij dagopvang een nieuw verzoek volgt vanuit de regio voor aanvullende nachtopvang op een andere locatie.
- Vanaf 2027 wordt landelijk bezuinigd op de opvangcapaciteit (van 71.000 naar 41.000 plekken), wat de uitvoerbaarheid op termijn onder druk zet.

Variant 2: Alleen nachtopvang (voorkeursoptie)

Voordelen:

- Humaner en stabiel alternatief ten opzichte van de huidige tentvoorzieningen.
- Minder belastend voor zowel de omgeving (de locatie is gelegen op een bedrijventerrein) als de gemeentelijke organisatie.
- De opvang vindt uitsluitend 's nachts plaats: aankomst rond 22.00 uur, vertrek uiterlijk om 08.00 uur.
- Lagere structurele en operationele kosten dan bij gecombineerde dag- en nachtopvang.
- Door inzet van een vaste locatie wordt voorkomen dat de opvang telkens opnieuw moet worden ingericht, zoals nu het geval is bij de tentencarrousel.

Nadelen:

- Beperkte ontlasting van Ter Apel (uitsluitend in de avond- en nachturen).
- Mogelijke piekbelasting op het gebied van veiligheid tijdens de nachtelijke uren.

4. Voorstel

Wij stellen voor om Hanzeplaza met een beoogde inzet voor de duur van één jaar beschikbaar te stellen als nachtopvanglocatie voor maximaal 200 asielzoekers, uitsluitend op momenten dat sprake is van overloop in Ter Apel. Er wordt dus alleen gebruikgemaakt van de locatie wanneer dat strikt noodzakelijk is; dit betekent dat er perioden kunnen zijn waarin geen of slechts een beperkt aantal personen wordt opgevangen.

Met dit voorstel leveren wij een concrete, maar begrensde bijdrage aan de opvangcapaciteit in crisissituaties. Deze inzet past binnen de kaders zoals vastgelegd in het *Werkplan Nieuwkomers* en draagt bij aan het voorkomen van buitenslappen, zonder dat sprake is van een structurele uitbreiding van onze opvangtaak.

Voorwaarden voor het vervolgtraject:

- Een zorgvuldig proces, met tijdige en transparante betrokkenheid van de directe omgeving.
- 5.1.2b
- Vaste inzet van extra capaciteit op veiligheid (BOA en politie). De precieze inzet en bijbehorende kosten worden momenteel in kaart gebracht in overleg met de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV).
- Variabele kosten voor aanvullende inzet van bijvoorbeeld BOA's en beveiliging bij volledige bezetting. Ook hierover volgt nog een advies van OOV.

De uitvoering van de nachtopvang zal worden belegd bij een professionele (hulp)organisatie met ervaring in opvangsituaties, zodat begeleiding, toezicht en coördinatie geborgd zijn. Op dit moment is het voorstel dat het Rode Kruis deze rol op zich neemt. Indien dit doorgang vindt, wordt in overleg met het COA en het Rode Kruis nadere invulling gegeven aan de verantwoordelijkheidsverdeling en uitvoering.

5. Risicoafweging

Hoewel de inzet van Hanzeplaza als nachtopvanglocatie beheersbaar en tijdelijk kan worden ingericht, zijn er enkele aandachtspunten die in het vervolgtraject nadrukkelijk moeten worden meegenomen:

- Zorg en mogelijke weerstand vanuit de omgeving. Dit vraagt om een zorgvuldig participatietraject en goede communicatie.
- Veiligheidsaspecten, specifiek rond de nachtelijke uren, die extra inzet van toezicht en handhaving vergen.
- Ter Apel blijft overdag kwetsbaar; nachtopvang is geen oplossing voor overdag, maar deze verantwoordelijkheid ligt buiten onze gemeentelijke opgave.
- De inzet kan leiden tot vervolgvragen vanuit het COA of het Rijk over uitbreiding of aanvullende opvang; hier zullen wij, indien van toepassing, separaat en kritisch op reageren.

6. Vervolgproces

Voor de mogelijke verdere uitwerking van dit voorstel, wordt het volgende proces voorzien:

- De gesprekken met het COA en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) worden voortgezet, waarbij de voorwaarden zoals opgenomen in dit memo leidend zijn.

- Op 9 mei wordt het voornemen gedeeld met de Provinciale Regietafel (PRT).
- Er wordt een inloopbijeenkomst georganiseerd voor omwonenden en belanghebbenden om hen vroegtijdig te informeren en te betrekken.
- In samenwerking met het COA wordt een bestuursovereenkomst opgesteld, waarin de verantwoordelijkheden, duur en financiële afspraken worden vastgelegd.
- Medio juni wordt het voorstel ter besluitvorming voorgelegd aan uw college, waarin de geluiden uit de omgeving worden meegenomen.
- Na besluitvorming zal Hanzeplaza vanaf juli beschikbaar worden gesteld als nachtopvanglocatie, met een beoogde inzet voor de duur van één jaar.

De afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) is reeds geïnformeerd. Na instemming door het college worden overige interne partners (waaronder het gebiedsteam) betrokken in de verdere uitwerking.

Verzoek aan het college

Met dit memo informeren wij uw college over het verzoek van het COA en J&V, de gevoerde verkenningen, de inhoudelijke afwegingen en de voorgestelde inzet van Hanzeplaza als nachtopvanglocatie. Wij vragen uw instemming om het gesprek met het COA en J&V voort te zetten op basis van de in dit memo geformuleerde randvoorwaarden en uitgangspunten.